

Ю. В. Касперович,
аспірант кафедри фінансів,
Київський національний торговельно-економічний університет

ФІСКАЛЬНА ТРАНСМІСІЯ ТА ЇЇ НАСЛІДКИ НА ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ БЮДЖЕТУ

Розглянуто поняття трансмісійного механізму фіскальної політики як складового елемента системи державного фінансово-економічного регулювання. Розкрито специфіку реалізації передавальних імпульсів бюджетно-податкової політики через економічне зростання на показники надходжень до бюджету. Обґрунтовано висновок щодо необхідності фінансової стабілізації для використання методологічних підходів до ідентифікації каналів дії фіскальної політики на реальний сектор економіки та бюджетну сферу при емпіричному аналізі.

The concept of transmission mechanism of fiscal policy as an element of financial-economic government regulation system is considered. The specific of realization of budget and tax policy's impulses through the economy growing on the indexes of budget fulfillment is exposed. A conclusion about the necessity of the financial stabilizing for using methodological approaches to authentication of fiscal policy channel's influence on the real sector of economy and budgetary sphere for empiric analysis is grounded.

Ключові слова: трансмісійний механізм, фіскальна політика, фінансово-економічне регулювання, податки, державні видатки, доходи бюджету.

Key words: transmission mechanism, fiscal policy, financial-economic regulation, taxes, government spending, budget revenues.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

На початку XXI століття можна із впевненістю стверджувати, що Україна відбулася як незалежна самостійна суверенна демократична держава. Економіка України після тривалого періоду проходження трансформаційних зрушень визнана світовою спільнотою як ринкова. Разом з тим, її окремі інститути потребують подальшого вивчення та уточнення змісту передавального механізму з метою підвищення якості планування і прогнозування доходів бюджету на середньо- та довгострокову перспективу. В даному контексті з огляду на значні обсяги видаткових зобов'язань вітчизняних бюджетів актуалізується необхідність вивчення трансмісійного механізму заходів фіскальної політики як складової системи фінансово-економічного регулювання на обсяги доходів бюджету.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Вивчення трансмісійного механізму фінансової політики було започатковано ще в кейнсіанському аналізі. Якщо на даний час у розвинених країнах монетарні аспекти вивчаються досить поглиблено, то аналіз реалізації передавального механізму фіскальної політики на реальну економіку ще потребує ґрунтовної розробки. Закордоном в цьому напрямі декілька років плідно працюють найпрогресивніші світові наукові школи, зокрема Е. Коледж та Д. Райлі [1], Дж. Фонтана [2], Р. Перотті [3]. Прогресивним стало дослідження із застосу-

вання емпіричного аналізу трансмісійних механізмів грошово-кредитної політики з використанням трьох основних методологічних підходів до ідентифікації каналів дії грошово-кредитної політики на реальний сектор економіки, яке провели Дробишевський С.М., Трунін П.В. та Каменських М.В. [4]. Аналогічні дослідження щодо реалізації передавальних механізмів фіскальної політики ані в Україні, ані у найближчих сусідів взагалі не проводилися. Серед вітчизняних фахівців висвітлення окремих теоретичних аспектів фінансової трансмісії в своїх дослідженнях мали Алімпієв Є.В. [5], Геєць В.М. [6], Даниленко А.І., Гриценко А.А. [7], Лагутін В.Д. [8], Міщенко В.І. [9], Новак А.Я. [10], Чугунов І.Я. [11], Шаповалова М.М. [9] та деякі інші фахівці. З огляду на нестабільність світової динаміки зазначена тема особливо актуалізується. Віддаючи належне існуючим науковим публікаціям, вона потребує подальшого осмислення та висвітлення на основі напрацювань зарубіжних авторів з урахуванням специфіки умов вітчизняного фіскального середовища.

ФОРМУЛЮВАННЯ МЕТИ СТАТТІ

Мета статті полягає у розкритті теоретичних та практичних засад механізму реалізації трансмісійного механізму фіскальної політики через економічне зростання на обсяги надходжень до бюджету в системі державного фінансово-економічного регулювання.

Таблиця 1. Порівняльна характеристика вимог до трансмісії у різних сферах буття

Вимоги до трансмісії транспортних засобів	Вимоги до трансмісії у фінансовій системі
забезпечення високих тягових якостей і швидкості машини при прямолінійному русі і повороті;	забезпечення соціально-економічного зростання та проведення антициклічної фінансової політики;
простота і легкість управління, що виключають швидку стомлюваність водія;	простота і легкість управління, що виключають можливість політичних маневрів та спекуляцій;
висока надійність роботи протягом тривалого періоду експлуатації;	еволюційність;
малі маса і габаритні розміри агрегатів;	невелика чисельність політичного апарату, що обслуговує роботу механізму;
простота (технологічність) у виробництві, зручності в обслуговуванні при експлуатації і ремонті;	простота, прозорість та транспарентність роботи механізму;
високий ККД;	висока ефективність;
у машинах високого класу додається вимога безшумності.	відсутність популізму щодо роботи механізму.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Вся економічна діяльність відбувається під впливом трьох факторів — праці, землі та капіталу. Пізніше Йозефом Шумпетером до цього переліку були додані ще й підприємницькі здібності. Весь колообіг господарської діяльності здійснюється згідно до встановлених державою "правил гри". Разом з тим, держава сама часом не в змозі спрогнозувати хід подій. Для цього слід вивчати дію трансмісійного механізму з метою уникнення або принаймні мінімізації помилок у державному фінансово-економічному регулюванні.

Додаючи означення "трансмісійний" до даного механізму, акцентується увага саме на його передавальних якостях. Так, відповідно до дослітного перекладу з англійської неспеціалізованими словниками, слово "transmission" означає "передача, трансляція".

У машинобудуванні під трансмісією (силовою передачею) прийнято розуміти сукупність агрегатів і механізмів, що сполучають двигун (мотор) з ведучими колесами транспортного засобу (автомобіля) або робочим органом верстата, а також системи, що забезпечують роботу трансмісії. У загальному випадку трансмісія входить до складу силового агрегату і призначена для передачі крутящого моменту від двигуна до коліс (робочого органу), зміни тягових зусиль, швидкостей і напрямку руху.

Згідно загальнопоширеного економічного визначення, трансмісійний механізм (transmission mechanism) являє собою канали, через які монетарна політика справляє вплив на реальний національний продукт та рівень цін.

Із вимог, що пред'являються до трансмісії транспортних засобів, за принципом аналогії виводяться вимоги до трансмісії у фінансовій системі, які можуть бути подані наступним чином та представлені у табл. 1.

Фіскальна політика (податково-бюджетна) (англ. fiscal policy) являє собою один з основних методів втручання держави в економіку з метою зменшення коливань бізнес-циклів і забезпечення стабілізації економічної системи в короткостроковій перспективі, за допомогою зміни величини доходів та (або) видатків державного бюджету. Вона впливає на національну економіку через товарні ринки: зміна урядових витрат і податків відображається на сукупному попиті і через нього впливає на макроекономічні цілі. Під вплив змін у фіскальній політиці потрапляє як сукупний попит (AD), так і сукупна пропозиція (AS).

Фіскальна політика, крім монетарної політики, є виключно важливою складовою роботи держави як розподільника і регулятора в економіці. Будучи інструментом уряду, фіскальна політика має кілька цілей, спрямованих на згладжування циклічних коливань економіки:

1) забезпечення стабільного економічного зростання: стабілізація рівня валового внутрішнього продукту і, відповідно, сукупного попиту;

2) повної зайнятості ресурсів (перш за все, вирішення проблеми циклічного безробіття): державі необхідно підтримувати макроекономічну рівновагу, що може бути успішним тільки в тому випадку, коли всі ресурси в економіці ефективно використані;

3) стабільного рівня цін (вирішення проблеми інфляції): разом зі згладжуванням параметрів державного бюджету, стабілізується і загальний рівень цін.

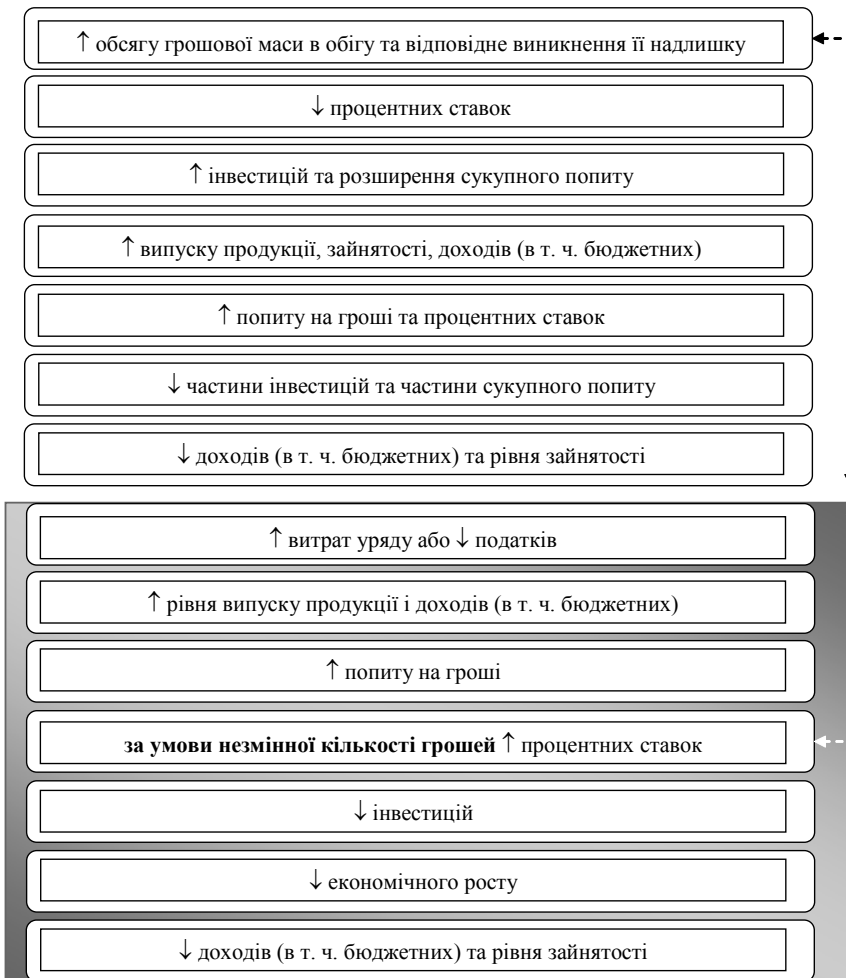
Основними інструментами фіскальної політики виступають доходи і витрати державного бюджету, тобто податки, трансферти й державні закупівлі товарів та послуг. Новак А.Я. додає до

цього класичного переліку 4-й важіль — зміну структури бюджетів, як центрального, так і місцевих, в частині якої податково-бюджетна політика може визначати галузеву, соціальну та науково-технологічну спрямованість економічного розвитку країни в цілому та її регіонів зокрема [10, с. 69—70].

Скорочення витрат уряду зменшує сукупний попит, що в умовах ринку веде до падіння виробництва, доходів (у тому числі бюджетних) і зайнятості. Зростання ж урядових витрат викликає зворотну реакцію: сукупний попит зростає, виробництво розширюється, доходи (у тому числі й бюджетні) збільшуються, безробіття скорочується. При цьому державні закупівлі, безпосередньо приєднуючись до споживчих та інвестиційних витрат, справляють і за величиною, і за спрямованістю такий самий вплив на економіку, що й інвестиції. Що стосується трансфертних платежів, то вони, беручи участь у формуванні особистих доходів, відображаються на споживчих витратах. Таким є короткостроковий ефект державних закупівель. Однак у довгостроковому плані наслідки зростання державних закупівель інші. Зростання доходів (як наслідок зростання державних закупівель) підвищує інвестиційний попит, що при незмінній кількості грошей в обігу веде до зростання процентних ставок і зменшення фактичних інвестицій, а отже, зниження темпів економічного зростання в майбутньому. Фіскальна політика (сіра частина рис. 1) не є самодостатньою та вимагає підкріплення своїх результатів заходами монетарної політики з коригування обсягів наявної грошової маси відповідними наявними інструментами (рис. 1, біла частина).

Що стосується податків, то спрямованість їх впливу на величину національного виробництва і доходів прямо протилежна впливу державних витрат. Зниження податків збільшує наявний дохід і споживання, що є елементом сукупного попиту. При цьому, однак, треба мати на увазі, що абсолютна зміна рівня споживання залежить від граничної схильності до споживання (MPC). Розширення сукупного попиту в результаті збільшення споживання стимулює зростання обсягу виробництва, доходів, знижує рівень безробіття. З часом, однак, коли безробіття досягає свого природного рівня, зростання сукупного попиту в результаті зниження податків призведе до підвищення цін. Зростання податків надає зворотну дію: скорочення наявного доходу, споживання, сукупного попиту і відповідно зменшення ВВП, доходів і зростання безробіття.

Кейнсіанська школи стверджує, що податково-бюджетна політика може справляти потужний вплив на сукупний попит, виробництво і зайнятість, коли економіка функціонує значно нижче повної потужності національного виробництва і там, де необхідно, забезпечити стимулювання попиту для економіки. Кейнсіанці вважають, що існує чітка і вагома роль уряду в використанні

Рис. 1. Взаємозв'язок заходів монетарних (зверху) та фіскальних (знизу) заходів державного фінансово-економічного регулювання із обсягами доходів бюджету

Джерело: розроблено автором на основі [10, с. 121—124].

заходів фіскальної політики для управління рівнем сукупного попиту.

Економісти-монетаристи, з іншого боку, вважають, що державні витрати і податкові зміни можуть мати лише тимчасовий ефект на сукупний попит, виробництво і робочі місця, і що грошово-кредитна політика є більш ефективним інструментом для управління попитом і інфляційним тиском. Вони набагато більш скептично ставляться до твердження про фіскальну політику як засіб управління попитом [1].

Таблиця 2. Характеристика фіскальної політики в залежності від стану економіки та цілей уряду

	Стимулююча фіскальна політика	Стримуюча фіскальна політика
Перел- умови	країна переживає депресію – знаходиться в стадії економічного спаду або кризи	короткотерміновий «перегрів економіки» з метою уповільнити темпи інфляції або уникнути її високих темпів у випадку економічного буму
Канали трансмисії	↓ податків та (або) ↑ державних витрат: закупівель та (або) трансфертів	↑ податків та (або) ↓ державних витрат: закупівель та (або) трансфертів
Наслідки	виникнення або збільшення бюджетного дефіциту; ↑ сукупного випуску; ↑ сукупного попиту; ↑ параметрів системи національних рахунків	поява бюджетного надлишку, котрий, як правило, направляється на погашення державного боргу або вилучається з обігу; ↓ сукупного попиту; ↓ сукупної пропозиції
Бюджет	↑ надходжень	↓ надходжень

Особливість фіскальної політики полягає в тому, що всі зміни величини податків і державних витрат трансмісійно відображаються на обсязі ВВП з мультиплікативним ефектом. Мультиплікативний ефект від експансіоністської податково-бюджетної політики залежить від наявності резервного виробничого потенціалу економіки; залежно від того, яка частка від збільшеного доходу буде витрачена, а не збережена або витрачена на імпорт. На наслідки фіскальної політики також впливає показник рівня процентних ставок (рис. 1).

Залежно від режиму функціонування інструментів фіскальної політики її поділяють на недискреційну (політику вбудованих стабілізаторів) і дискреційну політику. Однак вбудовані стабілізатори не можуть повністю вирішити макроекономічні проблеми. Вони пом'якшують коливання циклу, але не можуть усунути їх причину, тому автоматична фіскальна політика доповнюється дискреційною політикою. Дискреційна політика — це свідомо зміна податків і урядових витрат законодавчою владою для забезпечення макроекономічної стабільності, досягнення макроекономічних цілей.

Трансмісійний механізм фіскальної політики в даному випадку доречно та доцільно досліджувати саме на прикладі основних інструментів дискреційної політики, якими виступають:

- зміна обсягу податкових вилучень шляхом введення або скасування податків або зміни податкової ставки;
- здійснення за рахунок коштів державного бюджету програм зайнятості, що ставлять своєю метою забезпечення безробітних роботою. Частка їх доходів у подальшому й поповнюватиме бюджет;
- реалізація соціальних програм, що

дозволяють підтримувати сукупний попит і стабілізувати економічний розвиток.

У складі дискреційної фіскальної політики розрізняють стимулюючу та стримуючу, порівняльна характеристика яких представлена у табл. 2.

Через канали трансмісійного механізму фіскальної політики, який можна описати простою технологічною схемою (рис. 1—2), зміни у фіскальній політиці впливають на такі змінні, як сукупний попит, національне виробництво, ціни та зайнятість, і в результаті справляють вплив на доходи бюджету. Результати запровадження експансіоністської фіскальної політики у розгорнутому вигляді представлені на рис. 2

При проведенні фіскальної політики наголос може робитися або на зміні витрат, або на зміні податків. Вибір її основного інструменту залежить від загального курсу, що проводиться урядом. Якщо це "ліберальний" курс, що передбачає широку участь держави в регулюванні змішаної економіки, то перевага віддається урядовим витрат, якщо це "консервативний" курс, орієнтований на звуження ролі держави, що робить наголос на суто ринковому механізмі, то з метою стабілізації економіки більш широко використовуються податки.

Закономірний після криз відновлювальний характер економічного зростання 2000 року в Україні не був налаштований на глибоку реструктуризацію економіки. Використовувалися передусім "ресурси" цінової конкурентоспроможності, запас якої сформувалася в період 1998—2000 років за рахунок девальвації гривні на 292%, до яких додався фактор зовнішньої кон'юнктури.

Пізніший період 2004 року характеризувався принциповою зміною в економічній моделі: в цей час країна перейшла до так званого політичного циклу в економічній політиці. Напередодні президентських виборів у боротьбі за голоси виборців були зроблені певні кроки, пов'язані з реалізацією значної кількості соціальних програм. Це було зрозуміло, адже багато людей в країні жили за межею бідності. Але з економічної точки зору це було надмірно: співвідношення між продуктивністю праці й динамікою зарплат і пенсій з того часу було знехтувано [6]. На думку ще одного відомого вітчизняного економіста, в Україні відбувається націоналізація боргів і приватизація прибутків.

Хоча фіскальна політика є дієвим інструментом державного регулювання ринкової економіки, все ж їй притаманні певні негативні моменти та деяка обмеженість можливостей. Ефективність фіскальної політики значно зростає, якщо вона поєднується з проведенням відповідної грошово-кредитної політики (рис. 1). Координація цих політик в умовах трансформаційної економіки набуває особливих специфічних рис [8].

На даний час в Україні з огляду на необхідність посткризового відновлення економіки уряд країни обрав стратегію стимулюючої фіскальної політики. Такі дії підкріплені прийняттям Податкового кодексу, який суттєво скорочує податкове навантаження на економіку, та реалізацією низки масштабних інвестиційних проєктів у рамках підготовки до проведення Євро-2012. Разом з тим, високі інфляційні очікування, нестабільність кон'юнктури зовнішніх ринків та перспективи "другої хвилі" кризи не дають повною мірою реалізувати потенціал кредитного каналу монетарної політики для підтримання ланцюгової реакції та мультиплікативного ефекту фіскальних заходів. Поряд з цим, вітчизняні державні фінанси залишаються обтяжені зобов'язаннями із погашення державних боргів та соціальних витрат, а мізерні видатки на капітальні витрати, розпорошені між чисельними програмами, не забезпечують прогресу в жодній галузі.

Реалізація спрямованої на формування сприятливого макроекономічного середовища бюджетної політики, здійснення послідовних та ефективних заходів у податково-бюджетній сфері, забезпечення стабільності державних фінансів, високих темпів економічного зростання на основі проведення модернізації економіки держави та підвищення її конкурентоспроможності, формування бюджету на 2012 рік за принципом середньострокового бюджетного планування з чіткими фіскальними та видатковими орієнтирами — покладено в основу державного бюджету на 2012 рік. Бюджетна політика як одна з рушійних сил розвитку України передбачає подальшу стабілізацію державних фінансів, забезпечення економічного зростання та розбудову конкурентоспроможної економіки, підвищення стандартів життя для підтримки збалансованості розвитку держави.

Інвестиційна активність підтримуватиметься шляхом поліпшення фінансового стану підприємств в умовах зміцнення банківської системи та проведення фіскальної політики, спрямованої на зниження податкового навантаження та створення умов для покращення інвестиційного клімату.

Експансіоністська фіскальна політика			
↓ рівня корпоративного прибуткового оподаткування	↓ рівня особистого прибуткового оподаткування	↓ рівня непрямого оподаткування	↑ обсягу державних витратків
↑ показників прибутку після оподаткування	↑ доходу після сплати податків	↓ цін веде до ↑ реальних доходів	
↑ корпоративного капітального інвестування	↑ споживчого попиту		
↑ випуску продукції			
↑ зайнятості			
↑ доходів (в т.ч. бюджетів усіх рівнів)			

Рис. 2. Трансмісійний механізм експансіоністської (стимулюючої) фіскальної політики на формування доходів бюджету

Україна виступає частиною глобалізованого світу, а отже, знаходиться в контексті міжнародних тенденцій та змушена враховувати реалії європейського трансмісійного механізму фіскальної політики при реалізації національного. Глобальна криза до певної міри змінила рівень координації фінансової та економічної політики на європейському рівні: на даний час перш ніж приймаються національні рішення, відбувається їх координація на рівні ЄС. Простіше кажучи, пан'європейська система управління, імовірно, здобула перемогу. ЄС залишається співпрацею суверенних держав, і він, таким чином, не може послати армію чи поліцію, щоб силою нав'язати свої пакти або зібрати борги. Будь-яка країна може покинути ЄС і, звичайно, єврозону, коли тягар зобов'язань стає занадто нестерпним. До цього часу передбачалося, що вартість виходу буде настільки високою, що жодна країна не буде цього розглядати.

Виходів з ситуації, що склалася у ЄС внаслідок кризових явищ, експерти вбачають декілька, але всі вони зачіпають фіскальні аспекти.

Перший варіант полягає в безладному розпаді єврозони — тільки прихильники хаосу бажають такого результату. Другою альтернативою є переагу політологи і європейські публіцисти: тісніший фінансовий союз між 17 членами єврозони або, іншими словами, готовність Німеччини зробити для єврозони те, що вона зробила для Східної Німеччини, а саме — виплатити великі чеки на багато років вперед. У свою чергу, Німеччина наполягатиме на економіко-управлінських реформах, які змусять інших членів єврозони відмовитися від частини їх національних фіскальних прерогатив. Третя альтернатива підтримується декількома економістами. Вона включає створення меншої та економічної когерентної єврозони, яка складатиметься з центральних і навіколоцентральних країн у рамках тіснішого фіскального союзу з надійнішим захистом від зараження. В ході цього процесу дві-три периферійні економіки візьмуть "творчу відпустку" від євро, страхуючи безпосередню економічну невизначеність доступом до багатого ширшого спектра інструментів для вирішення їх торгових загроз і низької конкурентоспроможності.

Авторів статті вбачається, що політики оберуть варіант тіснішого фіскального союзу, а після значної волатильності з'явиться надійніший валютний союз, в результаті якого Європа зможе уникнути падіння євро і повного розвалу єврозони.

У даний час у роботах, присвячених емпіричному аналізу трансмісійних механізмів грошово-кредитної політики, використовуються три основні методологічні підходи до ідентифікації каналів дії грошово-кредитної політики на реальний сектор економіки:

- дескриптивний підхід;
- метод векторних авторегресій;
- панельний аналіз на мікроданих [4, с. 8].

У свою чергу, емпіричний аналіз трансмісійного механізму фіскальної політики складно піддається верифікації через відносно невеликий часовий проміжок спостережень після здобуття незалежності Україною, значні показники зовнішніх шоків та фінансова нестабільність у рамках політичних циклів

економічної політики. Взятий урядом курс на фінансову стабілізацію має стати передумовою застосування математичних підходів до поглиблення методології вивчення трансмісійного механізму фіскальної політики.

У цьому сенсі найбільш прогресивною є стаття італійця Джузеппе Фонтана, у якій автор досліджує трансмісійний механізм фіскальної політики через критичний аналіз сучасних теорій та емпіричних методик. Вона була написана 2007 року в рамках робіт Національного бюро економічних досліджень США в Кембриджі. У цьому дослідженні розглядається сучасна теоретична та емпірична література щодо питання передавальних механізмів фіскальної політики. Основний висновок полягає у відсутності єдиного спільного бачення результатів та наслідків фіскальної політики [2].

Більшість економістів погодяться, що екзогенне підвищення ставки по федеральним фондам призведе до зниження інфляції та певного уповільнення темпів економічного зростання. Також вони погодяться, що значний масив емпіричних даних підтверджує цю точку зору, хоча строки і величина наслідків підлягають дискусії. Натомість інші економісти можуть і не погодитися на основні теоретичні наслідки фіскальної політики та інтерпретацію існуючого емпіричного досвіду.

Наприклад, неокласичні моделі передбачають, що приватне споживання і реальна заробітна плата впадуть після наступного позитивного шоку (зростання) державного споживання, в той час як деякі неокейнсіанські моделі вкажуть на протилежне. Особливо в Європі журналістські та політичні дискусії приймають як належне, що державні витрати стимулюють споживання.

Крім того, на відміну від випадку грошово-кредитної політики, існуючі емпіричні дані можуть бути витлумачені як підтримка будь-якої з точок зору, в залежності від методології, що використовується для визначення політики фіскальних шоків. "Фіктивна змінна" підходу Ремі й Шапіро (1998), продовжена до повноцінної VAR в Едельберга, Ейхенбаума і Фішера (1999) та Бернсайда, Ейхенбаума і Фішера (2004), є застосуванням методології "вивчення подій" Ромера та Ромера (1989) для вивчення грошової політики. Зазвичай вона вважає, що під час епізодів великого, екзогенного зростання оборонних витрат збільшується випуск, але приватне споживання і реальна заробітна плата падають. Ці результати узгоджуються з неокласичною моделлю: при збільшенні державних витрат, домогосподарства страждають від негативного ефекту багатства через підвищення податків, які їм доведеться сплатити, і таким чином споживання впаде. В результаті зміни в пропозиції робочої сили призведуть до зниження реальної заробітної плати за заданого попиту на працю.

Результати підходу із застосуванням структурної векторної авторегресії Фатаса і Міхова (2001), Бланшара і Перотті (2002; 2004) вказують на протилежний знак: наступний шок державних витрат приведе до зростання приватного споживання і реальної заробітної плати. Це узгоджується з деякими неокейнсіанськими моделями, де державні витрати призводять до зрушення в попиті на робочу силу, наприклад, через антициклічну націнку, породжену за номінальної жорсткості цін або через інші причини; в результаті збільшення реальної заробітної плати може викликати більш високий рівень споживання через ефект заміщення або через наявність кредитних обмежень [3].

Теоретичної та емпіричної літератури з даного питання не вистачає, а в наявній — містить суттєві розбіжності. Використовуються передбачення неокласичної теорії і нової кейнсіанської теорії, такі як "narrative" або "фіктивна змінна" і "структурна векторна авторегресія" (SVAR) як види емпіричного аналізу фіскальної політики, але все інше вибудовано на хиткому фундаменті, а саме: міжчасовому бюджетному обмеженні уряду, гіпо-

тезі рикардіанської еквівалентності й суворих емпіричних обмеженнях з метою визначення фінансових потрясінь [2].

ВИСНОВКИ

Наявність трансмісійного механізму фіскальної політики була відкрита ще у кейнсіанському аналізі. Сучасність висуває нові вимоги до вивчення передавального механізму фіскальної політики на економіку та бюджет. Головним завданням урядової фіскальної політики стає надання першопочтовху із вірних стимулів для фізичних та юридичних осіб для економічної діяльності з пошуку роботи, підвищення продуктивності праці та інвестиційних вкладень, які з мультиплікативним ефектом стають джерелом поповнення державної скарбниці. Даного роду дослідження з емпіричної точки зору були розпочаті в розвинених країнах, однак у вітчизняних реаліях ускладнене політичними організаційно-управлінськими та зовнішніми факторами. Кризові періоди розвитку ринкової економічної системи загострюють необхідність проведення рішучих, але обачних фіскальних заходів, підвищують їх значущість і тим самим вказують на перспективи подальших наукових розвідок у даному напрямі.

Література:

1. Riley G., College E. Fiscal Policy [Electronic resource] / Geoff Riley, Eton College. — September, 2006. — Mode of access: <http://tutor2u.net/economics/revision-notes/as-macro-fiscal-policy.html>
2. Fontana G. The transmission mechanism of fiscal policy: a critical assessment of current theories and empirical methodologies [Electronic resource] / Giuseppe Fontana / Journal of Post Keynesian Economics. — 2009. — №4. — P. 587—604. — Mode of access: <http://ideas.repec.org/a/mes/postke/v31y2009i4p587-604.html>
3. Perotti R. In Search of the Transmission Mechanism of Fiscal Policy / Roberto Perotti [Electronic resource] // National bureau of economic research (NBER) Working Paper № 13143. — Issued in June 2007. — Mode of access: <http://www.nber.org/papers/w13143.pdf>
4. Дробышевский С.М. Анализ трансмиссионных механизмов денежно-кредитной политики в российской экономике / Дробышевский С.М., Трунин П.В., Каменских М.В. — М.: ИЭПП, 2008. — 87 с.
5. Алімпієв Є.В. Фінансова й монетарна трансмісія в економіці України / Є.В. Алімпієв // Фінанси України. — 2010. — №5. — С. 23-30
6. Геєць В.М. Я розпоряджався би передусім своїми коштами" [Електронний ресурс] / В.М. Геєць // Дзеркало тижня. — 2009. — №8. — Режим доступу: <http://dt.ua>. — Назва з екрана.
7. Фіскально-бюджетна та грошово-кредитна політика в Україні: проблеми та шляхи посилення взаємозв'язку: [монографія] / за ред. чл.-кор. НАН України А.І. Даниленка; НАН України; Ін-т екон. та прогнозув. — К., 2010 — 456 с.
8. Лагутін В.Д. Бюджетна та монетарна політика: координація в трансформаційній економіці: [монографія] / В.Д. Лагутін. — К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2007. — 248 с.
9. Вдосконалення координації грошово-кредитної та фіскальної політики [Електронний ресурс] / За редакцією д.е.н. В.І. Міщенко, к.е.н. О.І. Кіреєва і к.е.н. М.М. Шаповалової. — Київ: ЦНД НБУ, 2005. — 96 с. — Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>. — Назва з екрана.
10. Новак А.Я. Як підняти українську економіку: [монографія] / Новак А.Я. — Вид. 3-тє, доп. — К.: "Гнозис", 2011. — 368 с.
11. Євроінтеграційний розвиток фінансової системи України / За ред. І.Я. Чугунова. — К.: Акад. фін. упр., 2009. — 471 с.

Стаття надійшла до редакції 09.11.2011 р.